

Főszerkesztő:
Dr. RÉVI NÁNDOR.

Felelős szerkesztők és laptulajdonosok:
Erdélyi Imre és Szigethy Gyula.

Főmunkatársak:
Dr. Kardos Albert, Móricz Pál,
Oláh Gábor, Tóth Árpád,
Koncz Ákos, Jánosi Zoltán,
dr. Nagy Zoltán, dr. Kovács Gábor,
Zivuska Andor, dr. Kuthy Sándor,
dr. Gál Zoltán, dr. Matolcsy László,
Nagy Vilmos, Vándor Iván, Kürthy
Nándor, Torbágyi József,
Voith György.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debreczen, Kossuth-utca 8.
Telefon 505.

Előfizetési árak egy évre:
Helyben 5 korona.
Vidékre 6 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Telefon
840.

Wacha Róbert

Telefon
840.

ruhafestő, vegyítisztító,
gőzmosó és ágytollat-tisztító intézete

Debreczen,

Simonffy-u.

55.

Séchenyi-u.

6.

Verbőczy-u.

14.

Varga-u.

35.

A gőzmosó

megbízásait kiváló szépen, gyorsan és pontos időre teljesíti. Csontkemény és tükörfényű galért, kézelőt szállít.

Ágytollat

hófehérre, fertőtlenítve tisztít, jutányos áron. Ágytoll tisztítás hétfőn Simonffy-u. 55. sz. alatt.

Fest és tisztít

mindennemű felső ruhát, csipkét, függönyt, szőnyeget stb.

Gyászesetben áremelés nélkül soron kívül fest bármilyen ruhát feketére.

Festés, vagy tisztítás végett átvett férfi ruhát szakember javítja, s vasalja. Vidéki megbízások a központhoz: Simonffy-u. 55. sz. alá intézendők.

Vigyázz! **Vigyázz!**
Kékre festett kirakat!!

Üzlet átadás.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy fiók-üzletemet fiamnak *iffj. Molnár Lukácsnak* átadom, s az összes raktáron levő áruk **meglehető olcsó árban lesznek árulva.**

Kosztüm kelmék mtr most 46 kr.
Bluz selyem mtr most . 49 kr.
Kalap és bluz selyem mtr 44 kr,

Flanelek, barhettek, kötött és szövöttárúk, ernyők, rövidárúk, kész bluzok, selymek, **női ruhaszövetek**, maradékok, kartonok, de-lének.

Molnár V. J. és Társa

ezégtulajdonos:

Molnár Lukács

Kossuth- és Batthyányi-u. sarok.
Szinházzal szembenl

Vigyázz! **Vigyázz!**
Kékre festett kirakat!!

Alapított 1870. évben.

Telephon 61. **Turai Farkas** Telephon 61.

első közvetítő irodája és hirdetési vasosziop.vállalata
Debreczenben, Miklós-u. 8. sz., saját ház.

Házak és birtokok adás vételét és bérbeadását a leggyorsabban kieszközöl.

Egyedüli lakásközvetítő Debreczenben.

Elhelyeztetnek:

Gazdasági személyzet: u. m. gazdatisztek, gépészek, kerékgyártók, kovácsmesterek, stb.

Tanerők: u. m. nevelők, nevelőnők, német, magyar és francia bonneok. Ez utóbbiak német és franciaországgal közvetlen összeköttetése, minél fogva legelőnyösebben megszerezhetők.

☐ Kávéházi, szállodai, és vendéglői személyzet. ☐

Kereskedő segédek, könyvelők, gépirónók, gyakornokok.

Mindkét nembeli cselédek

Szolid és előzékeny kiszolgálás.

VASÁRNAP

Előfizetési felhívás

„VASÁRNAP” címen politikai, társadalmi és szépirodalmi folyóirat indult meg Debreczenben, a mi óriási lépésekkel haladó, nagy multu és még nagyobb jövőjü városunkban, mely erejét meghaladó áldozatok árán is ki akarja és ki is fogja vivni az egyetemi rangot. Debreczennek történelmi hivatása, hogy a magyarság Mekkája legyen és maradjon. A magyar politikai, társadalmi és irodalmi életben lábra kapott, tévelygő irányzatokkal szemben Debreczennek hivatása a magyar tradíciók megóvása és fentartása. — Ez a „VASÁRNAP” célja és hivatása is; hogy ezt teljesítse, szüksége van a megértő, művelt közönség támogatására. Az áldozat nem nagy, hiszen a „VASÁRNAP” előfizetési ára csekély: egész évre 5 korona csak.

Hazafias tisztelettel a

„VASÁRNAP”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Agrárizmus és merkantilizmus

Debreczeni gazdák figyelmébe

Valóságos osztályharc folyik minálunk. Két dühös ellenség áll egymással szemben: az agrár és a merkantilista. Parlamentben, pártkörökben és társaskörökben egyaránt folyik az ádáz tusa. Senki sem hal bele, de az ország sorsa sem megy előbbre.

Két hatalmas ur viszi a zászlót. Az egyik, az agrár oldalon gróf Károlyi Mihály, a másik, a merkantilista oldalon Sándor Pál.

És hallszik a lárma és pufognak a hangos szólamok, de azokból sem az ország földmivelés ügyének, sem a kereskedelmi érdekeknek nem járul semmi javára, előmozdítására.

Miért? Hát csak azért, mert gróf Károlyi Mihály és társai csak a nagy birtokosok érdekeiért, Sándor Pál és társai pedig a Budapest—Lipótvárosi nagykereskedelmért törnek lándzsát.

És persze ezt a haza szent nevében teszik, ámitva a közép és alsó néposztályok millióit, a közép és kisbirtokosokat, a közezsorsu és kiskereskedőket.

Ez sem nem igazi agrárizmus, sem nem igazi merkantilizmus, hanem ama bizonyos felső tizezer harca egy másik felső tizezerrel.

Hogy azután a középbirtokosok és közezsorsu kereskedők egymásután mennek tönkre, a kis emberek pedig éheznek és kivándorolnak, az a legtermészetesebb dolog. Legalább úgy tudom, hogy a Cunard Line hajókolossusain sem Károlyi Mihályék, sem Sándor Pálék közül senki nem vándorolt ki még Amerikába.

Ég a házunk, egész családok pusztulnak ki, ez a nagy ország egy Nápoly, tele nazaronikkal és a mi uraink a nép nevében kapnak hajba egymással a maguk féltve őrzött önző érdekeiért.

Gyalázatos, hazug játék ez, a legszemérmertlenebb porhintés, mellyel e haza lakosságának nagy többségét teszik vakká.

A kormány pedig türi mind ezt és enged a befolyásnak. És miért? Mert a kormányon épen azok az urak ülnek.

És miért nem vág közéjük a parlament? Hiszen talán úgy hívják, hogy „népképviselő.” Hát bizony úgy hívják, de egy csöppet sem az, mert képviselőink nagyobb tömegét, határozott többségét éppen a felső tizezerből kikerült urak teszik és olyanok, akik velük érdekösszeköttetésben állanak.

Ennek az országnak, hogy boldoguljon, nem ilyen agrárizmus és merkantilizmus kell, hanem agrár szocializmus és szocialis merkantilizmus, mindkettő a szó legnemesebb értelmében.

És ha maga az állam nem segít e bajokon, mert nem segíhet, hát itt vannak a vagyonos törvényhatóságok, kezdjék meg e nagy munkát azok! Itt van első sorban Debreczen sz. kir. város a maga óriási kiterjedésű mezőgazdaságával, vegye erős kezébe a kereskedelem és ipar hathatós támogatása mellett az agrár kérdés igazi és helyes megoldását is! Ne adja haszonbérbe birtokait egyes vállalkozóknak, hogy azok gyarapodjanak, hanem részeltesse e jóban saját közép- és kisbirtokos polgárait, hogy könnyebben viselhessék e város fenntartásának és fejlesztésének súlyos terheit.

Azt hallottam, hogy erre alkalom is nyílik már, még pedig a nagyon közel jövőben. Mezőgazdasággal foglalkozó polgártársaink mozgolódnak, a város özszes birtokainak kibérlésére szövetséget akarnak létesíteni. És e mozgalmat legjobbjaink támogatják, élükön Jánosi Zoltánnal, derék költő-papunkkal, aki minden nemes munkában az első közt is a legelső szokott lenni.

Szívből üdvözlöm ezt a szép mozgalmat és sikert kívánok hozzá. Adja Isten, hogy Debreczen város hatóságai és közönsége egyaránt fölismerjék azt a célt, amely a nép igaz boldogításához vezet és nem a Károlyi Mihályok és Sándor Pálok módjára a nép nyomorához.

Mert ha fölismerik a szent célt és támogatják is teljes erejükből, úgy e város népe igazán boldog lesz. És követni fogja példájukat az egész ország. De követnie is kell, mert ha boldog lesz a nép, boldogul az ország is.

Dr. Révi Nándor

Telefon: **5-40. „MERCUR”** ——— összes rendszerű írógépek műszaki vállalat (Debreczen, Telefon: **5-40.**
Arany János-utca 2. szám. ——— (Specialis javító-műhely.)
Gebelsberger rendszerű gyors és gépirászati szakiskola — „Adler” teljesen látható írású írógép kizárólagos képviselő
Hajdu, Szabolcs, Szatmár és Szilágy-vármegyékre. — Copying Office gépiró másoló és sokszorosítási iroda. — Magyar
gyártmányú írógép-szalagok. Főraktár hat vármegyére.

Bucusu-dal*

Isten veled; kis galambom;
El kell mennem messze földre.
Ne sirj, ne sirj olyan nagyon,
Nem válunk el mindörökre.
Madár-hangos csalogók közt
A vadgalamb utján megyek;
Visszarepül hű párjához:
Csak találjon buzaszemet.
Azért megyek.

Isten áldjon édes anyám,
Édes szülém, kedves Hazám!
Hej, de nehéz az én utam:
A te könnyed nem hull reám.
Hogy ily könnyen utnak engedsz! ...
Mégis édes volt a tejed.
Vándor madár sem felejtí,
A hol fészkelt, azt a helyet.
Isten veled!

Vagy este van, vagy eső van,
Ködbe borult már a határ.
Nem látom én az utamat,
Mutasd meg hát, vándor madár.
Mondd meg nekem: hogy bírod ki,
Hogy a szived meg nem hasad?
— Madár-hangos csalogók közt
Visszaszállok: azért van az!
Lesz még tavasz!

Pap Zoltán

Az ember és a Föld

II.

Az emberiség történetének kezdete ismeretlen, de azért vannak már nyomok, melyek arra vallanak, hogy a harmadkor végén már itt volt és megkezdte a harcot a Föld uralmáért. Először a barlangi medvét verte ki hajlékából, azután a vízre építette hajlékát, majd csodálatosan megsejtette, hogy jönni fog a vízözön és az életfenntartás ösztöne rávezette a hajó feltalálására. Nem csak a zsidó őse, a részeges Noé, a lumpok ősapja találta fel a hajót, hanem más népek is, hiszen Polynézia apró szigetein élő vademberek is beszélnek a vízözönről és a hajókról, melyekben megmenekültek őseik a pusztulásból.

Nem mese a sárkányokkal, a hidrákkal, a Minotaurus-sal való küzdelem sem, hiszen ezekről a vademberek is tudnak. Hiszen a harmadkor végén nem pusztultak el mind a Föld óriás állatai; a megmaradtakat az ember pusztította ki, hogy uralmát, élelmét és életét biztosítsa. Nem tengerészemese az óriási tengeri kigyóról, hiszen a Csendes-tengeren szavahihető tengerészek láttak is ezt a förtelmes szörnyeteget. Ha az emlős állatok őse, a mamuth élt, a szárnyasok őseinek is

* Mutatvány a költőnek legközelebb megjelenő dalos-könyvéből.

kellett óriási képviselőjének lenni, hiszen a griff-madáról tudnak a népek is.

Az állatokkal folytatott harcok még szakadatlanul tartanak ma is, mert az ember csak azokat a fajtaikat hajlandó megtűrni, amelyek uralma alá hajtják fejüket és hasznukat látja. A mult századokban még párducokra vadásztak az ecsedi láp környékén; az idős Wesselényi Miklós pedig a mult század elején ölte meg Erdélyben az utolsó bölényt; a farkasokról már csak ritkán hallunk és nincs messze az idő, mikor az utolsó is kipusztul Magyarországról.

Mikor a hajót feltalálta az ember, jött a vízözön, ez a rettenetes földkatasztrófa. A jövőbelátás ösztönével sejtette meg ezt az ember. Azóta is törtétek nagy katasztrófák a Földön; országok sülyedtek el a tengerbe, népek pusztultak el; földrengések romboltak le gyönyörű emberi alkotásokat. Elsülyedt a Holt-tengerbe Sodoma és Gomorrha és a jövőbelátó ember ezt is megjövendölte, a láva és a hamueső eltemette Pompéit és Herculánomot, a római világ Sodomáját és Gomorrháját, a Mont Peleé pedig csak pár év előtt pusztította el az Antillák egyik gyöngyét. A földrengéseket jelző seizmográfok most is folyton mozognak és jelzik, hogy a Föld belsejében óriási forrongás van és nem messze van már az idő, amikor óriási erővel törnek ki a Föld belsejében lekött, de felszabadulásra készülő erők, hogy megrázzák a Föld kérgét, melyet újra akarnak alakítani.

Borzasztó katasztrófa vár a Föld lakóirai. Egyetlen biztos pont sem lesz se a szárazon, se a tengeren, csupán a levegőbe lehet majd menekülni. Az ember már sejtí a veszedelmet és lázasan készíti elő a menekülés útját a levegőbe. Az életfenntartás ösztöne sarkalja, hogy feltalálja a mentül tökéletesebb repülőgépet. Ezért javítja meg a levegő Noé-ja a magassági, a távolsági és a levegőben való tartózkodás recordjait, úgy szólván napról-napra. Nagyon közel van már a katasztrófa.

Ignis

Bihari urak

Irta: Móricz Pál

I.

Az én lelkem rég elmúlt fehér karácsonyok után vágyódik. Megverdesem szárnyaimat, aztán csüggedten szállok tovább a romok felett, mint a fehérkőcsag, mikor szabályozták a Tiszát. — Csöndes tavak szigetéről elpusztultak a pihenő fűzfák. A balzsamos réti virágokat keresztül gázolták, feltúrták a

kenyérben telhetetlen új idők. Itt már fészek-tanyát nem rak, csupán átszálló vendég a gyöngyfényes kócsagkirály. Fehér karácsonyok után vágyódó lelkemnek is messze el kell szállani.

Ott a bihari nádligetes, szőlőhegykupos Érmelléken még találni kuriát, hol fehér a karácsony és a zöldmázás cserépkályhák, bubos kemencék enyhénél százados nevek viselői őrizik, ápolgatják a régi magyar hagyományokat.

Semlyénben a Fráterek, Csokalyon a Fényes atyafiság tornácos kuriáiban még található lángját a bihari magyar fajnak.

Az 1798-dik esztendőben Csokalyon született egy, az egész Biharországban híres, eredeti öreg ur, akinek a kuriája ma is fentáll, atyafiságos származásu utódok birtokában ma is megtekintésre méltó emléke a nemes urak „fiagra” alapozott építkezésének. A világlátott magyar ur eredeti izlése, kényelemszerete tükröződik vissza e falusi kastélyról, melynek építőgazdája, kvietált huszárfőhadnagy Darvay Dániel, Darvay Károly és csokalyi Fényes Zsuzsanna birtokos szüléktől született.

Az egyetlen Dani urfit elébb házitánító oktaták, majd a debreczeni kollégiumba került. Am, a tudományok nem kötötték le. A család és vagyontartó falusi élet boldogságos nyugalomához sem volt kedve. Hiszen gyermekkorának időszakát a napoleoni csaták és világbéket felforgató harcok zaja, káprázatai töltötték meg hadidicsőségre csábító benyomásokkal. Midőn pedig siheder kort ért, a harcifergetegekből diadalmasan megtért hősök és rokkant vitézek gyújtó beszélgetései ragadták meg és sodorták a regényes, külsőségeiben is festői hadipályára.

Az alig tizenkilenc éves nemes urfi Sáróy nevezetű sógorával Bécsbe utazott, hogy Ferenc „császár” gárdistái közé véteti fel magát. A sugárzó, szép arcú, délceg termetű urfit kihallgatáson fogadta a császár. Meghallgatta kérelmét, majd kegyesen bölintott jellegzetes Habsburg fejével.

— Vir ver'són makhen — nyélbe-ütjük — mondotta a császár és az urfi kérvényének még a szélét is behajtott.

— Akkor rendbe vagyunk öcsém, — magyarázta Darvaynak egyik tapasztalt gárdista atyafia — mert Ferencz urunk csupán azoknak a kérvényét szokta behajtani, akik megtetszettek neki.

— Akár a gárdista ruhát is szabathatod — vélekedett egy másik gárdista. Azonban másként történt. Mert mikor megvizsgálták, a gárdisták magassági mértékét nem ütötte meg az urfi. Ékkor úgy rendelkezett a császár, hogy mig kinövi a magasságot, egy

Keztyü és kötszer készítésében specialista

Vitárius Sándor
akülöld első specialistájánál tanulmányozott

orvosi műkötszerész és keztyüs mester

:: Debreczen, Szent Anna-utca 1. szám. ::
Május 1-től az Alföldi tak. pénzt. épületében.

évig maradjon Bécsben és mint kadétot, egy akkori bécsi házi gyalogezredhez osztották be Darvay urfit. A kedélyes Bécsben hamar eltelt az az egy esztendő. Am, mikor a gárdisták magasságát egy év multával sem ütötte meg, ismét audienciára jelentkezett a kadét.

Ferencz császár sajnálkozva dörzsölte a kezét.

— És most mit csináljunk? — kék szemét kérdőleg meresztette a festeni való szép kadétra.

— Felsőleges uram, engedje meg, hogy tovább szolgálhassak.

— És az apád, az anyád? — Ferencz császárnak az ilyesmire is kiterjedt a figyelme.

— Már régen meghaltak — fejét lehajtotta az urfi.

— Hát hová kívánczol?

— Olaszthonba. Huszár szeretnék lenni a gróf Radeckzy ezredében.

— Persze, huszár — a császárnak mosolygott a kék szeme is, tetszőleg nézte végig az urfit — vir ver'són makhen . . .

Darvay kadét még aznap megkapta az indulási parancsot. Majland volt a kijelölt stációja, ahol a Radeckzy-huszároknál hadnagyi ranggal kezdte meg a szolgálatot. Huszonöt-harminc esztendeig odalent is maradt a narancsvirágos szép olasz hazában.

Napoleon császár viharzásai alatt annyi embervér ömlött ki Európa öreg földjére, hogy a vérszegény nemzeteknek jólesett megpihenni. Bizony Darvay hadnagy sem léphetett a Simonyi „óbestér“ nyomába. Mint gazdag magyar nemes és kiválóan szép délceg huszártiszt a női világban aratott édes, hol viharos sikereket. Mikor már szülőfalujába visszakerült — később, ma is élő fiának kérdezősködésére, jellemzőleg felelte a diszkrét öreg ur:

— Fiam, én olyan életen mentem keresztül, olyan magas állásu és szü-

letésű egyénnel érintkeztem folyton, ha azoknak a történetét hiven elbeszélném, kételkednének a szavamban, inkább tehát sirba viszem az édes titkokat.

Kvietált huszárfőhadnagy Darvay Dániel nem minden titkát vihette sirba. Ódon théka-fiókban halomnyi sárgult levél maradt hátra utána. Urak és nagynevű dámák levelei, melyeknek betűbarázdáiból ma is hervadatlan bájjal virulnak ki régi baráti érzelmek és regényes szerelmek virágai.

Sakk! a világnak

Irta: Vespertilió

Mi az erő? Az a fogalom, amit az erős és gyenge fogalmak tartalmaznak. Épugy testi, mint szellemi. Az ostobák természetes alantasai az eszesebbeknek, épugy, mint a satnyák az erőteljeseknek.

Az ember azért ura a természetnek, mert esze, értelme van, testi erejét pótolja a szellemi erő, a legfélelmesebb vadállatokkal, sőt a természettel magával szemben is. Mert minden élőlénynek legnagyobb ellensége a kérlelhetetlen, egyéni szempontból következtelen és igazságtalan — természet.

A természet minden állatnak megad a védelemre egy bizonyos fegyvert és evvel megtette a kötelességét az egyén iránt, tovább vele nem törődik, hajtják azt a bele oltott ösztönök és a környezet viszonyai. És maga a természet, amely éppen a környezet viszonyai révén lép fel, az egyén szempontjából igazságtalan és következtelen. Mért adott ösztönöket és vágyakat, ha azok kielégítése elé ezer meg ezer akadályt gördít?

Különösen igazságtalannak mutat-

kozik a természet az emberi gyarlóság által felállított morális törvényekkel szemben. Hányszor látjuk az életben, hogy az emberi általános ostobaság szerint kegyes, erényes, jó emberek nyomorognak és a sorscsapások terhe alatt nyögnek, míg a bűnös, hitvány emberek diadalmaskodnak. Miért? Azért, mert azok erősebbek voltak, mint a nyomorult átlag és kitudták játszani a többieket. A gyengének, az ostobának igaza nem lehet, mert létjogosultsága sincs.

Az ember annyit ér, amennyi erőkapitális van benne. Legyen az fizikai erő, ész, vagy mindkettő. A fődolog: hogy tudjon érvényesülni. És akiben erő van: az nagyravágyó. Több akar lenni, mint más, nem tűrheti, hogy szürke ember legyen.

Család, vallás, nemzetiség, név, rokonság lerázhatatlan kullancs. Akárhogy gyűlöld valamelyiket: nem lehet, teljességgel nem lehet attól megszabadulnod. A család igényt formál arra, hogy minden dolгодban tanácsoljon, ítélkezzék, akár kéred azt, akár nem; a vallás, bármilyen külső gyenge formának tartod, minden lépésednél az utadba kerül; a nemzetiség, az állam igényt formál tested-lelkedre. Életedet követelheti, lépéseidre békót rak és ha más ösvényre léptél, mint amit kijelölt: hatalma van megállítani, vagy éppen elzár előled mindent. A név, ha egyszer rád került, elmoshatatlan; megváltoztatnod tán lehet, de a régi is mindig rajtad szárad.

Szóval mindaz, amit az emberi társadalom az idők folyamán az erősek elleni védekezésre megalkotott, teljesen megfosztja az embert az önmagával való szabad rendelkezéstől és mégis vannak gyengék, nagyképük, akik azt állítják, hogy van: szabadakarat!

LÁTOGATÁS

Egy őszi alkonyatkor lopózom majd be hozzád
Ott ülsz a zongoránál, félig behunyt szemekkel,
Halvány selyemruhádát bús rózsák illatozzák,
Beszélgetsz, hangtalan bár, szomorú szellemekkel.
Halk suhogásba rebben a csönd . . . a zongorának
Megpendül egy-egy hurja . . . hűs illatörvény támad;
Lankadt kezéd bucsut int, elomlanak az árnyak,
S én, mint szelid rémület, elfoglalom szobádat.

Elfoglalom a lelked, mely úgy bomol virágba,
Mint Kelet áloéja: csodásan, és csak éjjel.
Erős, piros bort öntök szerelmünk poharába,
S mikor kihajítjuk: torkunk tele keserű vérrel.
Egymásnak isszuk vérét, vámpirok, ajk az ajkon,
Két remegő edény, mely egymásba önti gyászát . . .
Fekete rózsákat hint reánk a sápadt alkony,
Arany halál-abroncsok tejünket koronázzák.

Óh mért nem a Tavasznak bacchás csapata vonja
Fölöttünk ifju mámor sátorát? Mért az élet
Szomorú délutánján hullunk szerelmi romba,
Mi két pompás torony? Óh miért arcod fehérebb,

Mint az a márvány Vénusz, mely rajtunk csufolódik?
Miért eszik szemed felhőtelen kék boltja?
Mikor puha szép karod nyakamra kulcsolódik
S csókod gyul: milyen átkos szél az, amely kioltja?

Óh mért nem issza gyöngyét szemednek bibor kagyló,
Mért hull profán selyemre? Óh mért nem látja vállad
Világ ezer festője, amint busan elomló
Karoddal visszahajtod reá könnyű ruhádát?
Óh mért nincsen hatalmam, hogy örök ifjuságnak
Öleljem rád varázsát? Óh mért neved csak asszony?
Mért nem zokoghatom el ezerszer a világnak
Elhervadó pompádat, hogy egy világ sirasson?

. . . Bucsurra ver az élet. A hervadás gyászában
Szegény beteg virágom, hadd szívom illatod még!
Óh bár halál parfümjét hintonéd rám . . . Vidáman.
Mint egy késő római: lábaidhoz omolnék,
S alabástrom oszlopát ugy kulcsolnám karommal,
Mint mártír a feszület ezüstjét — mosolyogva.
Örökös békét kötve a harcos fájdalommal:
Bevonulnék a halál gyászkapuján, ragyogva.

Oláh Gábor

Csintalan értekezések a szerelemről, a házasságról és egyéb hallépésekről

Irja: Csicséri Bors

IV.

Mi csak a szerelem szempontjából foglalkozunk a házassággal, amely átvezet bennünket életünk negyedik évtizedébe. Ebben a korban a szerelem nem csapkod lángnyelvekben, hanem a parázs melegét terjeszti. A házastársak nyelvezete elszórja a felesleges költői ballasztokat és a violám, gyöngyvirágom, gyémántom stb. költői kifejezések beolvadnak a realis valósághoz közeljáró anyjuk, feleség, vagy öreg megszólításokba — az asszonyt illetőleg; és a férj apjukká, vagy szintén öreggé degradálódik.

A becéző kifejezések a csemetékre szállanak. Ha fiu születik, azonnal megállapítják, hogy szakasztott az apja, az persze vitás, hogy vajjon az-é az apja, aki magát annak tartja; ha leány születik, az meg szakasztott az anyja — és ez sohasem vitás!

A gyermekek szellemi tehetségének eredetére nézve óriási csetepaték szoktak keletkezni. Ha a gyermek értelmes az apa azonnal önmagát látja benne, ha értelmetlen, akkor az anya látja benne az apját.

Ha a gyermek fejlődik és csint követ el, megverik! Csakhogy, ha az apa veri meg, akkor az anya veszi pártfogásába és viszont itt aztán az öregek átveszik a szót, jól megmondogatják egymásnak, ami a szívökön fekszik és ezalatt az apróság folytatja a maga csintalankodásait nyugodtan tovább — ezt nevezik gyermeknevelésnek.

És most azt kérdezhetté a nyájas olvasó, hogy miért nem beszélek a szerelemről a házasságban. Azért kérem, mert a házasságban a szerelem egy kis átváltozáson megy keresztül és szeretetté magasztosul egymás és a gyermekek iránt. A lázas szerelemnek meg van a maga ideje és ez az ifjúkor, az időtlen-időben fellépő szerelem időtlen, a hó ideje a tél, a virágillat a tavasz, a gyümölcsérlelő melegé a nyár és a gyümölcs az ősz! Van rá ugyan eset, hogy télen is mennydörög, hogy nyáron is havazik, vannak emberek, akik a sárga dinnyét csak februárban szeretik és novemberben ibóját tűznek a gomblyukukba, node ezek kivételek és ingyencsék. A házastársak érzelmeit nem akarjuk megháborítani és ehelyett bemutatjuk a szerelem hatását életünk ötödik és hatodik évtizedében.

Az ötödik és hatodik évtizedet azért vonjuk össze, mert a hatodik évtizedet

taposó szerelmesek rendszeren 40 egynehány évesnek vallják magukat, a negyven egynehány évesekre pedig azt mondják az irigyek, hogy mit akar a vén számár, hiszen már a 60 felé jár! Ezen két évtized szerelmesei az elparazolt ifjuság külső jeleinek megőrzésére törekcsenek. Őszbecsavarodó fürtjeiket feketére festik, tarkoponyájukat vendég-hajszálakkal népessítik be, kiesett, vagy kivert fogait idegen fogsorokkal pótolják, a bajusz is megfeketedik, de a gyakorlott szem észreveszi, hogy a töve bizony ősz, szóval ők bármennyire iparkodnak is, az ifjuságot nem tudják tövestől visszavarázsolni. A rogadozó inak a szép hölgyek látására nagy erőmegfeszítéssel acélos ruganyosságot szimulálnak, de csak bizonytalan ideig. Ha az ilyen gavallér szerelmet vall, nem a hangja, hanem a végtagjai reszketnek. Szerelmi vallomásuk abban kulminál, hogy ők csak olyanok, mint a hamu alatt lapogó parázs, hogy nem cserélnének egy 20 éves fiatalemberrel sem. És ezt az utóbbit el is lehet hinni, mert a csere ugy sem rajtuk mulik!

Vallomásuk belső súlyát nem azokkal a fiatalos nagymondásokkal növelelik, amely az egész világot a kedves lábai elé rakná, ha tehetné, hanem fix összegekben beszélnék.

A legsajátságosabb tünetem azonban a két évtized szerelmeseinél, az, hogy olthatatlan vágyat éreznek a 20 éven aluli fejlődő rózsabimbók iránt. Tán valami babonás hit ez, hogy a fiatal élettárs az öreget is megfiatalítja, vagy hiu remény, hogy az öreg mellett a fiatal is megkorosodik. Az élet, ha mutat is példákat, mindig az ellenkezőre, hogy t. i. a fiatal még fiatalabb lesz és az öreg még vénebb!

Hiába mondotta Jókai, hogy „öreg ember nem vén ember” — amint a körülmények igazolták, ez az ő mondása is meghazudtóódott, sőt már tán akkor sem hitte, mikor írta. Az öreg ember, ha nem vén ember is, de bizonyosan öreg ember és bár azt tartják, hogy a vén kecske is megnyalja a sőt, már ebből a mondásból is látszik, hogy az állandó sónyalogatás nem kenyerre.

Hatvanon túl már nem igen bántja az embert a szerelem, az az hogy rosszul fejeztem ki magamat, mert ha más szerelmeseket látunk, igenis bánt bennünket, Erre vonatkozólag hivatkozom Nagy Frigyes porosz királyra, Mária Thérézia kortársára. Ha az ember kényes vagy kétes dolgot akar bizonyítani, mindig tanácsos halottakra hivatkozni. Nagy Frigyes hajlott korában aludni nem tudván, egy holdvilágos nyári estén adjutánsával sétálgatott a potsdammi parkban. A szóltanul ballagó király az egyik kanyarulat cserjéje mö-

gül tüzes csókcuppanásokat hallott! Egy pillanatra megállott s mérgesen kérdezte kísérőjétől:

— Hát ez a bolondság még mindig nem ment ki a divatból?!

Igy van az kérem! Ami az öregnek bolondság, az a fiatalnak boldogság! Nagyon igaz tehát, hogy csak addig boldogulunk, a mig boldogulunk!

(Vége.)

SZEMLE

Glosszák

Oláh Gábor könyveihez

A laktam házban, valahol, földszinten, szép és okos asszony lakott. Haja szökesége s fehér csipke gallérja sokszor ragyogott fel hozzám este, mikor az idegen város kigyulását néztem az erkélyről. Kedves volt nekem, ösmertem s mégis, messze, igen messzi utcákat jártam fel jó szóért, olyan szökeségért, fehér csipkegallérért. Ez itt, ez a pompás asszony, nagyon közel volt hozzám, csak lépcsőkön kellett leszaladnom s a kezem kinyújtani érte. Hát — gondoltam — szinte ösztönből, majd egyszer, azután. Nagyon közel volt hozzám s nem volt semmi akadály.

Valami ilyen nagyon-közel-hozzám-féle érzés fog el, ha íróról kell írnom, kiket ösmerek régtől fogva. Látom, mint mennék el az utcákon, a házunk, ablakunk alatt, alázatos vagy nekiszegett fejekkel. Ösmerek a nőket, akik daloltatták őket, ösmerek kis keserveiket, melyek citerája világharsonává zendül, mire sorokba és versekbe förettetnek. Szeretném sokszor messzelátón nézni őket, de fordított messzelátón, hogy messzinek és eltűnőnek lássam az alakjukat — ne maradjon előttem más, csak a pusztá oeuvre.

Az Oláh Gábor oeuvreje, kiről itt némi hiányos és kusza glosszákat írok, másolok könyvei szegélyéről, hová mint első irtam fel friss benyomásaimat — valami borsod, vagy messze szabolcsi tájakra emlékeztet. Erős könyvekkel kirakott utján föl és lemenő lépcsőfokokon botorkázunk dombra, hegyre föl, völgybe le. Vagy olyanok, mint mélyjáratu bányák hűvös és borzongató tárnái, hol sikos, meredek lépcsők visznek félsötétben.

Oláh Gábornak azt vetik sokszor szemére, hogy nagyon is sokat ír, sok könyve jelenik meg. Nem védelem, amit itt elmondok: igazság. Kevés író emberünk volt, van, lesz, akinek élete, testvére, családja, lelke, ugy az írás volna, mint Oláh Gáboré. Kicsinyes viszonyok zsákutcájából könyvek nyitnak utat a nagy világba: sugárutat, kis utcát, nem bánja. Talán egyetlen írónk, kit nem pártfogol írói vagy baráti kör, kinek nincs lapja, nincs hivatalos folyóirata, amelyek borítékjain belül ma van irodalom, azokon kívül nincsen. Könyvei, az ő folyóiratai, harcos beszédei, kritikái, naplója, konfessziója. Belekerülnek írásaiba elfutó napi események, másnak semmiségek.

A szalag királynál

szallag, csipke, kesztyű, ridikül, arcfátyol, harisny és párisi ujdonságokból állandó nagy raktár

Vida Miklós

nődivatáruházában, Városháza épület.

Párisi útja előtt sok-sok költeménye volt készen, melyeket szerintem eddig legjobb könyvébe — „Az élet lobogója alatt“ — gyűjtött. Mődfeltt mulatságos volt olvasnom, mint magyarázták némely versét, mely Ady Endre és Páris előtt keletkezett. Ady Endrével és Párisal. Szinte úgy tetszik, hogy mint én néha, előbb éli át a verseket s azután a verseknek megfelelő helyzeteket.

Kis jeleket ró fel sokszor magának emlékeztetnek, ezek a jelek az Anatole France „petits signes“-jei, melyek bizonyos távolságot kívánnak, hogy mint az impresszionista festő színtöltőjei, egységes hatást kelthessenek. Petőfiről írott könyvét is apró vonásokból rózta össze, ám akkor tudatosan, mert nem Petőfiről szerzett impresszióit akarta megmutatni a közönségnek, hanem tanárasan komoly és a Petőfi nyelvét szeretve, kutató munkát akart adni. E könyvből láthatjuk Oláh Gábor egy jellemző sajátosságát: az aggodalmas és lelkiismeretes kereső gondot. Bizonyos dolog, hogy nemcsak Petőfi minden sorát többször elolvasta, kijegyezte, de kéziratát is át és átírta. Próza munkái közül az Irói arcképek készült ilyen apparátussal, teméntelen láthatlan mozaikkal összeróva. En un mot: lelkiismeretes író Oláh Gábor s ebben Georg Brandes írói ideálja lehetne.

Csokonai óta ő az egyetlen izig-vérig debreczeni poéta s mint amaz olasz és német költők lépcsőzetén indul magasba: Oláh Gábor két költőtől ivel hidat a maga tulpartjához: Ibsenből és Verlainsból — nem másol, dübörgő és forrongó erős magyar beszéde nem tudna sem ezek, sem mások szaván szólni, de formáikba szívesen önti a maga izzóra olvadt acélját.

Már ittás saját dalátul, mert a formákon túl előre s mindenkinét jobban érzi jövő mámorukat. Szeretném ide irni a Rilke „Früher Apolló“ versét felírni Oláh Gondolatok felhőfutása című könyvére mőtől a reá naiv és őszinte s mégse kifejező Goethe-vers helyébe. És nézzük: Csokonai óta minden debreczeni költőnek csak átmenő szállója, vagy halottas háza volt Debreczen s Oláh Gábor majd harmincét itt tölti. Egy pár heti párisi kirándulása sohse látott pálfordulásra hívta s a Heine Reisebilder-jének méltó magyar mását teremtette meg vele. Mi lenne, ha új és új környezetek vethetnék fényüket lelkére, mely önönvallomása szerint érzékenyebb minden camera obscuránál.

Mégis: úgy érzem, most még jelekkel dolgozik Oláh Gábor, rusztikus és eredeti, merész vonalú faragványok kerülnek ki kezei alul. Talán csak a magam vágyódása távoli horizontok felé, mikor Oláh Gábornak más millió hatással várom újabb és diadalmas fordulását. Mégis: mikor az óriási boltu teremben látom, amint öreg ablakaiból néz végig a városra, hol a vénhedt kollégiumot kevélyen megdacolja szembe Csokonai szobra, a városra, hol lassan-lassan emelik fel fejüket a házak, hogy közelebb legyenek az éghez: Solnesz építómesterre, Oláh Gábor bálványára gondolok, ki azért is tornyokat épített mások otthonának, mert neki nem volt otthona, mind

magasabb és magasabb tornyokat akart építeni, ha leszédül is önemelte magasságukból: építi Oláh Gábor is hármás elefántcsonttornyát a költészetnek s ha le is bukik néhánéha egyikről, megdacolja és van még tornya magasabbra emelendő. Ebben látom Oláh Gábor eminens költői jelentőségét, ebből magyarázom sok vergődését, lehunytát, újra felragyogását. Hasonlították már Vörösmartyhoz: nem szerencsés hasonlat, mert csak a terület szimmetrikus vele, melyet bejárt. Oláh Gábort most még sok költővel lehetne összemérni; önmagával is, de hiszem, közel van az idő, mikor csak Oláh Gáborhoz fog hasonlítani.

Dr. Kuthy Sándor

SZINHÁZ

Színházi jegyzetek

A debreczeni színház az ország összes színházai közt a legkedvezőbb béleti rendszerrel dicsekedhetik. A vezetőség ugyan az ilyesmivel nem szokott dicsekedni, ellenben sirámokban panaszkodik, a hallatlan alacsony helyárak miatt. Neki is igaza lehet, de nekünk is igazunk van. Legyünk udvariasak és engedjük át az elsőséget a vezetőség igazai indokolásának. Drágák a darabok és emiatt óriási a rezi. Egy-egy divatos darab beszerzése kincseket emészt fel, a kistafirozása ismét más kincseket és a publikum mindig nagyobb és nagyobb igényekkel lép fel — a helyárak pedig maradnak a régié. Így nem lehet existálni, ilyen körülmények közt csak áldozatokat lehet hozni és szépen tönkremenni! Így a vezetőség! Szó sincs róla, hogy mindeme panaszokban van valami az igazságból, — legyünk teljesen tárgyilagosaak — az absolut igazságból, — de, a relativ igazság szempontjából, már most nekünk is el kell egyet-mást mondani. Indokolt lenne a panasz, először: ha nem lenne ez a mesébeli hármás bérletrendszer, másodsor: ha e bérletrendszer mellett üres páholyok tátonganának a színpad felé. De itt „helyben, Debreczenben,“ ahol a bérelni óhajtó közönség fineszt, rafinériát, megengedhető és meg nem engedhető fogásokat használ fel az A, B, vagy C bérlet megkaparítására, ahol végezetül talán még három színházra való bérlő közönség marad duzzogva otthon, pusztán azért, mert — és ez már a társadalmi életünk rovására irandó — megfelelő bérletet nem tudott kapni, mondjuk itt — nem egészen helyén valók a panaszok. Nem indokoltak a lamentációk a darabok drágasága miatt sem, mert a mi, vidéki közönségünk drága darabot csak akkor kap, amikor azt már jóformán az ország összes vidéki színpadjain lejátszottak — szóval árcsökkenés ese-

tén. Van ezenkívül egy más kérdés is, ami igazán kényes. És most mi ezt a darázsfészket, a szintügyi kérdést gyógyító és nem elmérgesítő szándékkal bolygatjuk meg, szeretnők, ha a vezetőség az igazságot nem e sorok közt keresné, mert ott bizonyosan igazságtalanságot talál. Magyaros őszinteséggel megmondjuk, hogy mi Zilahy Gyula igazgatóságától mást várunk! Várunk, kitartóan, mert még nem kaptunk. Ez a név — Zilahy Gyula — súlyos és értékes garanciának látszott. Egy országon (ismert művészlélek, mint színigazgató nálunk? Legszebb álmaink valószínűsítését remélhetjük e névtől. És a művészember — nyívan a színigazgató körülményeinek kényszerítő hatása alatt — tépdési a saját babérait, ami nekünk nagyon de nagyon fáj! Értjük, tudjuk, hogy az üzlet üzlet! Oh, mi tudunk reáisan látni, mi nagyon bölcsen tudjuk, hogy Schakespeareval, Molierral, és a többi klasszikussal kedvező pénztári zárlatot csinálni manapság nem lehet. A klasszikusok csak úgy jók, mint a spenót, vértisztítónak egy évben egyszer — zöldcsütörtökön. Nem helyes, hogy most ez a felfogás dominál, de méltányoljuk, hogy így van. De ha már a klasszikusok végkép letűntek, legalább lennének modernek és ha valamely darab Budapesten megállt, mért ne láthatnók meg mi azt frissen, mért kell majdnem addig várunk, míg azok is klasszikusok nem lesznek, legalább a régiségük révén? Ennyit mondunk most egyelőre, de még nagyon sok nyomja a szívünket, amit alkalmilag szintén el kell mondanunk. De mi nem ütni, hanem gyógyítani akarunk, szeretnénk Zilahy Gyulát, ha megért bennünket, városunk kedvelt színigazgatójává tenni, mert hogy rajongott művésze ne lenne, arról szó sincs!

Nagy Vilmos

Orvosok (The Doctors Dilemma)

(Komédia 5 felvonásban. Irta Shaw Bernhard. Bemutató előadás a debreczeni színházban 1911. január 7-én)

Shaw Bernhard, a nagy angol, egyike a világirodalom legnagyobb élő drámaíróinak. Nem sablonos leszögezése ez az angol nemzeti sovinizmus Shawról alkotott véleményének, hanem a művelt Európa őszinte, megfontolt kritikája: részemről pedig erős meggyőződés. Ugy tetszik nekem, ha Shawt olvasom vagy látom: mintha magas, szakadékos bércormot kellene megmásznom, ahol uton-utfélen sötét, szakadékos mélységek fenyegnek a lezuhanással, — de azért az ut nevető, barátságos, sima hegyi ut. A satirikus, mélyenjáró drámaírás minden pompája élénk tárul ezen az uton. És ha feljutottunk egyszer a hegy tetejére, csodás panorama tárul elénk.

Kovács Gyula és Társa női divatterme Debreczen, Főtér 55. Hungária mellett ::

Női felöltők, divat bundák plüsch és szörme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák, Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek, divatszineken. **Csipke, selyem és szövet blousok dus választéka.**

Alkalmi vásár leszállított legolcsóbb szabott árak mellett

Ugy érezzük, hogy most látunk minden mélységet és magosságot; úgy érezzük, hogy soha sem látott tisztasággal tárul elénk az a csodás szerkezet, amit emberi léleknek nevezünk; egészen az utolsó idegszálak leheletfinom összecsapzásáig. Csodálatos ismerője Shaw az emberi pszichének: ismeri minden rejtelmét; ismeri legfinomabb megnyilvánulásaiban épüget mint egész valóját megrázkódtató menydörgésekkel és villámlásokkal járó óriási viharjaiban. A legérdekesebb és legegényibb az a mód, ahogy elébünk tárja ezt a nagy lélekismeretét, a modern drámaírás legnagyobb készségével felfegyverezett „Komoly emberek számára irt komédiában”; satirával, maró satirával írja meg darabjait. Ha valakiről, úgy róla elmondhatjuk, hogy Shaw senkihez sem hasonlít, senkit sem utánoz; csak az őnmaga mértékével mérhető: egyszerűen Shaw Bernhard mindenkor shawbernhardi marad.

Fenn vagyunk a magasban, a shawbernhardi magasságban. Nietschével együtt emberi Embereknek hisszük magunkat. Eltörpülnek előttünk a lét kicsinyes problémái. Megtanulunk látni és olvasni, az irások-írásánál nagyobb bölcsességnek könyvéből: az Életről. Elfelejtünk mindent és nem látunk egyebet, csak amit Shaw akar láttatni velünk. Megértjük, hogy mennyit ér ez a magasságba való felemelkedés. És elhatározzuk, hogy ha leszünk: másképen fogunk gondolkodni és cselekedni, mint eddig. Vágyunk elérni az emberi Ember ideálját. Eddig van. Shaw elvégezte a dolgát: megkapott bennünket és megszerzett eszméi szószólójául. Feltárt előttünk minden mélységet, — gyönyörködtetett minden szépségben, úgy — és ez a Shaw eredetisége — hogy zuhanni engedett az élet és halál mélységei felé. Erős karja csak akkor rántott vissza az örvénylő forgatagból, amikor lelkünk viharja már kitombolta magát egészen a rombadőlésig. És a vihart lelki tisztulás követi. A lelkünk nehezede nyomást megkönnyebbülés. Kétségbeesést bizalom.

Ha Shawnak sikerült a Nietzsche asszonyi Asszonyának (vagy mondjuk a goethei örök nőiesnek) a problémáját megoldani a „Brass Brund kapitány megtérésében” — akkor megoldotta az emberi Ember létének kérdését hajszálfinom elemzésben, az élet és lélek ismeret káprázatos ösmeretével az „Orvosok”-ban. Shaw „The doktors dilemma”-ja a legkeserűbb satirák közül való (különösen formailag), amit valaha irtak. A társadalom egy hangyaboly. Erkölcsünk egy nyájnak az erkölcsi és a társadalmi rend őrei a nyáját őrző juhász kutyákká válnak, akik csaholnak megszokásból, — no meg a koncert. Az „Orvosok” filozófiája tehát nietschei magasságra emelkedik: odatér vissza és onnan indul ki. Fő érdekessége még ennek a komédiának az a csak látszólagosan odavetett probléma: hogy szabad-e az orvosnak ölni? Shaw úgy felel meg rá, hogy a társadalom rendje szerint igen: Valósággal excellál aztán evvel a kérdéssel, amikor az ellentétek kiélesednek és amikor Shaw mint író és mint ember dobja oda az orvosoknak: kontárok vagytok, nem tudtok semmit!

Hogy aztán milyen mese keretébe illeszti Shaw az ő mondani valóját, az igazán nem fontos: koncedáljuk azonban, hogy az Orvosok meséje még a zseniálisan komponált „Brass-Brund kapitány megtérését” is felülmulja színre, gazdagságra: a millió pompás beállításában és a cselekmény egységes vezetésében a briliáns finálékon keresztül a katasztrófáig.

A debreczeni színházat elismerés illeti meg a darab színrehozataláért; hangsúlyozom, hogy a színrehozataláért. Hogy milyen módon hozták színre? Az összjátékról és rendezés félzségeiről nem is akarok beszélni. Örültünk neki, hogy akármilyen előadásban, de végre megkaptuk az „Orvosok”-at. A szereplők közül Thury, Kemény, Deésy és Borbély nemes igyekezete érdemel említést. Az előadást szokás szerint zsufolt ház nézte végig.

Voith György

A Csokonai-kör felhívása

Városunk egyetlen irodalmi egyesülete, a Csokonai-kör tudatában van a reája háramló nehéz feladatnak és sok kötelességnek. Természetes, hogy mint minden nemes törekvésnek, úgy a Csokonai-kör akcióinak is a legnagyobb akadály a pénz. Szébbnél-szebb eszme, gyönyörűbbnél-gyönyörűbb terv volna elég, de sajnos ezek mind csak fellegvárak mindaddig, amíg nélkülözik az anyagi alapot. Így van ez nem csak minálunk, hanem szerte a szép hazában; a szegénység kulturális vállalkozásokra — magyar betegségre.

A Csokonai-kör most egy felhívásban szólott Debreczen városa intelligens, áldozatkész közönségéhez, kérve az erkölcsi és anyagi pártfogását a különböző főbb hivatalok, testületek, pénz és egyéb intézetek vezetőségeinek. Felesleges és ide nem illő dolog lenne a Csokonai-kör nagy fontosságát fejtegetni Debreczen kulturális életében: lehetetlen, hogy mindenki tudatában ne lenne annak a kötelezettségnek, amit, mint debreczeni polgárra ró rá városának kulturája iránt érzett szeretet. Mi tehát minden kommentár nélkül közöljük a lelkes hangú felhívást, amely következőképpen szól:

Bizonyára jól ismeri T. C. azon nemes és nagyfontosságú célokat, amelyeknek megvalósítására törekszik a Csokonai-kör Debreczen irodalmi és közművelődési életében. Irodalmi felolvasások, ismeretterjesztő előadások tartása, irodalomtörténeti és történelmi emléktáblák felállítására, szoborművek létesítése, továbbá a Csokonai-kultusz ápolása, mire a Kör már neve is kötelezi, mind oly feladatok, melyeknek méltó módon való teljesítéséhez nemcsak kitaró szellemi munka, hanem tekintélyes anyagi erő is szükséges.

Ez az anyagi erő — fájdalom — nem áll kellő mértékben rendelkezésünkre. A kezelésünk alatt levő vagyonnak legnagyobb része le van kötve külön céokra: az emlékkertek és a Csokonai-szobor fenntartására; tagjaiunknak, akiknek száma most is csak 700 körül jár, évi díjából a folyó szükségletekre sem telik, nemhogy nagyobb alkotásokra jutna, pl. irodalomtörténeti források közzétételére, Csokonai életrajzának megírására, Csokonai összes műveinek kritikai kiadására, egy magasabb színvonalu irodalmi és tudományos folyóiratra.

Mind e körülmények arra indítják a Csokonai-kört, hogy Debreczen városának műveit közönségéhez forduljon, ahhoz a közönséghez, amelyből sohasem hiányzott a nemes és szép iránti áldozatkészség, még kevésbé a magyar irodalomért és művelődésért való lelkesedés. Bizalommal kérjük tehát, kegyeskedjék a jelen sorainkhoz mellékelte aláírási ívet a vezetése alatti testületben köröztetni és a magasztos ügy érdekében odahatni, hogy minél többen lépjenek be körünk alapító és rendes tagjai közé.

A Csokonai-kört s a kör elé tűzött magasabb rendű irodalmi és művelődési célokat becses jóindulatába ajánlva s az aláírási ívet f. év márc. 1-ig minden esetben visszavárva, megújítjuk kérelmünket és maradjunk a debreczeni Csokonai-kör választmányának nevében: Debreczenben, 1911. január havában. Hazafias tisztelettel Géresi Kálmán elnök, Kardos Albert titkár.

Családi jelenet

Írta: Kocsis Sándor.

Alkonyodik. A lenyugvó nap egy sugára belopódzik a nehéz függöny nyílásán s tüzrózsát rajzol a pamlagon sirdogáló asszonyka hajfürteire. A szobában félhomály. Egyszerre kívülről léptek zaja hallatszik. Az asszonyka ijedten febrezen, hirtelen keble fölé rejt egy levélkét, amelyet az imént összegyűrve kezében tartott és könnyeivel áztatott. Majd gyors mozdulattal letörli könnyeit, az ablakhoz lép, a függönyt széthuzza és úgy tesz, mintha az alkony szépségeiben gyönyörködnék... A férj csendesen bejön és köszön. Az asszony nem fogadja. A férj egy darabig nézi az asszonyt, akinek arca a nap sugaraitól biborvörös, mosolyog és kedveskedve megszólítja:

— Tubicám!

Az asszony hirtelen megfordul és az árnyékba húzódik vissza. A férj még egyszer kísérletet tesz és édes hangon megszólítja:

— Szivem!

Az asszony az édeskés hangra felkacag.

— Tubicám?! Szivem?!... Nem!... Én nem vagyok többé az ön tubicája!... Én egy bosszuálló furia

Schwartznál
a városházával szemben

mesés olcsó árban lehet vásárolni
**fegyvereket, revolve-
reket, aczél órákat,**

valódi tajték pipák
és mindennemű
látszerészeti czikkeket.

vagyok, aki nem nyugszom addig, míg lelkében összetörve és megalázva itt nem látom önt csuszni lábaim előtt és kegyelemért könyörögni . . .

A férj meghökkenve visszahuzódik s bambán és tanácstalanul néz az asszonyra.

— Ugyan, ne adja annyira a mitsem sejtőt, az ártatlan báránycát — folytatja pattogva az asszony — nagyon jól tudja ön, hogy vétkezett és hogy mekkorát vétkezett, csak hogy nincs bátorsága bevallani . . . Gyáva! . . . Gyáva! Haha! Ön úgy néz, mintha magyarázatot kívánna. (A férj igenlőleg bólint.) De biztosítom, hogy itt nincs helye magyarázatnak, nincs helye felvilágosításnak . . . Ha én azt mondom önnek, hogy bűnös, akkor ön már tudja is, mi a bűne, mert ha annyi bűne van is, mint a hány hajaszála a fején, tudja . . . tudnia kell, hogy nekem csak egy vétke fájhat . . . Igen! . . . Az, hogy nem szeret . . . (A férj tiltakozik.) No, csak ne adja a megbotráncozottat . . . Befogom önnek bizonyítani s a bizonyításhoz önt fogom tanunak felhasználni . . . (A férj mutatja, hogy nem érti.) Persze ezt nem érti és csodálkozik . . . Pfuj! Az ostoba férfiek egyebet sem tudnak, mint bámulni és csodálkozni . . . És, ha még hozzá a férj költő is, mint ön édes szívem . . . Nohát! . . . (Csendesebben folytatja) Igen . . . Amikor önnek még csak ideálja voltam, az ön lyrája panasszal teli és fájdalmas volt . . . Amikor a felesége lettem, minden versén a boldogság hulláma csapott át . . . És most uram . . . most úgy veszem észre egy idő óta, hogy az ön lyrája ismét visszatér a világfájdalomhoz . . . Igen! Hiába tiltakozik drágám! Hiába akar mentegetőzni . . . Vagy rossz költő ön, vagy nekem igazságom van . . . Ön panaszkodik s panaszkodik ilyen formán . . . (Gunyos hangon szaval.) „Ti kedves akácok,

kik láttatok boldogságomat nagyra nőni, sirassatok meg engemet s gyászotok jelül hullassátok le leveleiteket, mintha ősz volna, mert az én boldogságom haldoklik . . .“ Igen uram, ön visszatért a fájdalmas lyrához . . . De ez még semmi . . . Még ezt meglehetne valahogy bocsátani, mert utóvégre az ember lehet néha szomorú . . . De azt, hogy ön a versében fekete szemű hölgyet énekel meg, holott az én szemem kék . . . Nohát! . . . Ez már csak világos példája a csapodárságnak . . . Ez már világos bizonyítéka annak, hogy ön nem szeret engem . . . (Előveszi a levélkét.) Itt van uram a bizonyíték. Olvassa. Győződjék meg róla, hogy ön egy elvetemült, hitvány ember, aki nem ünnepeztetést, de megvetést érdemel. (A levelet a padlóra dobja.)

Az asszonyka a pamlagra roskad s összegörnyedve fuldokló zokogásba tör ki. A férj bűnbánó arccal fölemeli a levelet, az ablakhoz viszi és olvasni kezdi. Egy helyen megáll, föltekint, homlokát csodálkozva összeráncolja és fejét csóválja . . . Majd folytatja az olvasást, az arca hirtelen felderül, ajka mosolyog s végül liangos kacajra fakad . . .

Az asszony bosszusan feltekint, szemében könny csillog, arcából elsimitja fűrtit és úgy néz csodálkozva az urára.

A férj lassan közeledik az asszonyhoz, féltéredre ereszkedik előtte s merően a szemeközé nézve, mintha hypnotizálni akarná és csábító mosollyal átnyújtja neki a corpus delictit.

— Nézd, tubicám, a végén meg kéket irtam . . .

Az asszony elkapja a levelet, bele pillant, talán nem is látja a sort, mely a kék szem dicsőítéséről szól, csak az esik neki jól, hogy férjének van mentése . . . Megöleli az urát és örömkönnyek között suttogja.

— Óh, ha csakugyan úgy volna, ha csakugyan igaz volna, meghalnék . . .

— Kis bolondom — szól a férj, felesége szőke haját simogatva — ha végig olvastad volna, nem kellett volna könnyezniök ezeknek a gyönyörű ég-színű szemeknek.

— De lát mond, miért irtál mégis barna szemet először?

— Óh, szívem, hisz ez pusztán csak szórakozottságból történt. (Pát-hosszal.) Igen! . . . Ez a szórakozottság átka!

A férj csókolgatja az asszonykát. Az asszonyka egy kicsinyt elgondolkodik . . . Azt kutatja, vajon találta-e férjét már valamikor szórakozottnak s földerül arca, csendes mosolygása mutatja, hogy — igen.

KRÓNKA

Az Arany—Petőfi szobor

Debreczen városa a nagy városok sorába lépett. Debreczen kezd a „100 ezer lakosság“ tekintélyének megfelelően fejlődni, nem csak külsőleg, hanem belsőleg is. Iróink tekintélyt szereznek városunknak az egész ország színe előtt. Még kis idő kell hozzá és a Debreczen nevezet nem is lesz olyan lenézett név. Mert nem is olyan régen még: „Debreczen“ fogalom volt: az ódság, a maradiság, a megsontosodott és minden haladástól irtó konzervativizmus fogalma.

Debreczen városa minden maradisága dacára is nagyon szépen cselekedett, amikor szobrot állított még a rég elmúltban Csokonainak; ujabban a szerencsétlen véget ért Szabadság-szobrot sűrű egymásutánban követte a Diószeghy—Fazekas-émlék, a Bocskay-szobor. (Nem is számítva az emlékkert kisebb emlékeit és a gipsz Petőfi-szobrot.) Most legujabban pedig a Kossuth Lajos mommentális szobor alkotmánya fog díszül szolgálni városunknak: és az összeg után itélve, amit Debreczen a szoborra fordít, a legerősebbnek kellene lenni a magyar vidéki Kossuth-szob-

Bibliai történet

A sziklabércecs pusztaságon át,
Hazátlan nép jár szomjától elgyötörve;
Kutatja a vad megszikkadt nyomát:
Vizet keresvén a sekély gödörbe.
Hiába minden! a fohász — — az átok — —
Egy cseppnyi víz — kincs! annyit sem talál ott.

Kopár, kiégett pusztaság fölött
Mosolyog az ég szelid tekintetével;
De ott, a tikkadt vándor-nép között
A siri démon csont kaszája lépdél — —
S a merre el sötét alakja szárnyal:
Végső jajjoktól zeng a szikla-várfal.

A szirtek égő kőpárkányzatán
Szobormerően áll a nép vezére;
Kitárt karokkal néz segély után

Az égbe föl — — — a népek Istenére.
Alatta lent enyészet és halál van — — —
Mózes könyörgött ott hófehér tallárban.

„Óh népek Atyja! Szánó Jehova,
Tekints le ránk a kéklő, tiszta égből,
Nyujtsd segítőn szent kezed, noha
Te mérted ezt ránk méltó büntetésül;
Amit megadsz állatnak és virágnak,
Óh, add meg im a pusztá vándorának!“

A szirtek égő kőpárkányzatán
Szobormerően áll a nép vezére
S mig tárt karokkal vágy segély után,
Csodás alakban száll az Ur segélye:
Fáradt kezéből el-lehull a botja
S hol földet ért — dus forrás kél buzogva.

Torbágyi József

Csipkét,

csipkeszövetet, selymet és a legdivatosabb ruhadiszeket, harisnyát és keztyüt legolcsóbban egyedül csak a budapesti

Csipke Áruház

SAS-UTCA 4. sz. Hölcs. Segélyező Egylet palotájában szereshetők be.
Kizárólagos alkalmi vételek.
Naponta érkeznek ujdonságok.

rok között. E tekintetben reméljük a legjobbat.

A magasabb fokú kulturának azonban az is egyik jele, ha a város nemcsak politikusoknak: hanem íróknak, költőknek, művészeknek, tudósoknak is állít szobrot, amint erre számtalan példát találunk. Méltó lenne tehát mindenképpen Debreczenhez, ha az egyik már szoborba-öntött nagy költőnkhez odahelyezhetnénk méltó helyökre a másik kettőt is, hogy együtt legyen a népies-nemzeti költészetünk három legnagyobb alakja: Csokonai Vitéz Mihály, Petőfi Sándor és Arany János.

Különösen érdekes és szép eszme a két nagy költőnk egy szoborban megörökíteni a német Goethe—Schiller szobrok példájára. Mert nem volt a világirodalomban nagy költők között barátság, amely fogható lenne az övékéhez a Goethe és Schiller barátságán kívül.

Mindenképpen szép és érdekes a debreczeni Arany—Petőfi-szobornak a terve, csak művész kell hozzá, aki formába öntse, meleg, beszédes ércebe Debreczen közönségének a szeretetét, lelkesedését a nagy költők iránt. Előismerés és hála illeti meg azokat, akik fáradságot nem kímélve, nemes ambícióból dolgoztak és dolgoznak a nagy terv keresztülvitelén: főképp pedig dr. Kardos Albertet, az Arany-kultusz országosnevelő harcosát, aki is tulajdonképpen a kezdeményezés sok-sok fáradsága.

Kardos Albert által elhintett magvak jóföldbe estek. A Csokonai-kör és most már az Arany—Petőfi-szoborbizottság fognak buzgólni a szép és nagy terv keresztülvitelén. Most már azután hadd karolja fel Debreczen város közönsége ezt a szobortervet!

A szoborbizottság felfogja szólítani a várost, az összes kulturintézményeket, pénzintézeteket, nagyvállalatokat és magánosokat az adakozásra. És ha mindenki megteszi kötelességét, ha lesz annyi kitartás az alkotásban, mint amennyi jóakarattal, buzgalommal karolta fel Debreczen szellemi intelligenciája már eddig is a tervet: — akkor az Arany—Petőfi-szobor rövid időn belül állani fog a maga teljes impozánságában, hirdelve Debreczen polgárságának irodalom szeretetét és nemes áldozatkészségét.

Sigma.

Pap Zoltán nótái

Érdekes irodalmi kiadvány fog ez év folyamán megjelenni. Pap Zoltán, a Petőfi-társaság tagja, az ismert dal-költő, aki maga írja dalainak szövegét és zenéjét is, impozánsan díszes kötetben adja ki műveit, melyekhez az illusztrációt az ország ötven legelőkelőbb festőművésze rajzolta meg, úgy, hogy már az illusztrációk összessége is valóságos művészi kincs képez. — További érdekessége a kiadandó műnek az, hogy minden egyes dal-szövege mellett ott lesz a kottája is.

A költő művének ismertetését a

Petőfi-társaság legközelebb tartandó matinéjában kezdi meg, amikor is bemutattja a már kész művészi illusztrációkat, több dalának szövegét felolvassa és azokat Szamosi Elza, Szoyer Ilonka, Sándor Erzs, Környei, Szemere, Takács, Rózsa és Marschalkó Rózsika operaházi tagokkal eldaloltatja. Művészi körutra indul és amint halljuk, Szeged, Nagykároly és Szatmár előtt Debreczenben kezdi meg az érdekes bemutatók sorát. Ez útjára természetesen a fent elősorolt művészek és művésznők is elkísérik és így egy igen élvezetes, érdekes művészi estélyre nyílik a debreczeni közönségnek kilátása.

A költő dal-verseiből jelen számunkban egy pompás mutatóványt közlünk.

Vilmos és a német gög

Vilmos. Nem a mi kedvelt főpincérünkől kanyarítjuk e sort, hanem a nagy Németország császárijáról, aki a „német“ istent helyettesíti e Földön. Ez a buta gög, úgy látszik, sok-sok „német“ koponyát kompolyított meg, mert a Föld kerekességén az angolt is tulszárnyalja már a német gög és szemtelenség. E német betegség egyetlen ellenszere a pofon. A megalázó, megszegényítő pofon. Ez fokozza le a németet is az átlagember mértékére.

Történt pár év előtt Debreczenben, hogy két, haszonüzetkereső német vigéc (nom Reich) magyar bortól ittasodottan tántorgott át a Dégenfeld-téren. Beszélgettek borgőzös fővel és miről beszélgettek volna másról, mint Magyarországról. Szidták kegyetlenül. Elmondták Hundsländ-nak, Betyärenland-nak és több efélének — a nemzeti ellenállás idején.

Két, nem debreczeni magyar baktatott utánuk, akik nem fajmagyarok. Az egyik felvidéki szász: máv. ellenőr, a másik lengyel: ujságírkász. A szász unta el hamarabb a magyarszidást és mikor a mérték betelt, odaugrott a két némethez és kegyetlenül pofozni kezdte őket. Megszámlálhatatlanul.

— Az én hazámat szídjátok, kutyák? — ordította torkaszakadtából a — szász és hullott bőven a pofon.

Az egyik német (nom Reich) észhez kapott és revolvert rántott. A másik pillanatban már kirepült kezéből a revolver és a közelgő rendőr lába elé hullott. A rendőr bevitte az egész társaságot a büntügyi osztályra, ahol dr. Komlóssy Pál fogalmazó teljesített szolgálatot.

— Majd megmutatja nektek, magyar kutyák, Vilmos! — ordította ott is a német, pimasz göggel telten, hogy a derék rendőrtisztviselő alig tudta megakadályozni rendőreivel a pofozás folytatását.

Mi történt? A „német“ revolverét elkobozták, kihágásért megbüntették és rendőri fedezet alatt (mert erre valóban szükség is volt) hazakisérték. A két német vigéc megfizette a büntetést és elutazott. Még most is utaznak,

ha meg nem haltak. A debreczeni, jól megérdemelt pofonok emlékeivel.

Hát Vilmos? Mit szólt hozzá Vilmos, a német birodalom hatalmas császára? Eltűrt-e hogy két alattvalóját ily kegyetlenül megpofozták Debreczenben? Két alattvalóját, akik a pofozás után tartalékos tisztnek vallották magukat! Ugy látszik, eltűrt a német birodalom földi istene a debreczeni pofonokat, melyek sokat használtak Magyarországnak. Többet, mint az egész nemzeti ellenállás. Ez a két német vigéc legalább megtudta, hogy Debreczen nem Ausztriában, hanem Magyarországon van és ezt nem a külföldet felvilágosító és sok pénzbe kerülő sajtó tette, hanem néhány alkalmas időben és helyen elcsattant pofon. Ez a két, kegyetlenül megpofozott német vigéc hivatottabb hirdetője a mi önálló államiságunknak és nemzetünk erejének, mint ezer, milliókba kerülő és a külföld felvilágosítására szánt — cikk.

Irodalmi előadás

A szabadiskolában érdekes irodalmi előadást fog tartani legközelebb Kuthy Sándor dr., a kiváló író és poéta. Előadásának a címe: A modern magyar költőkről. Nagy érdeklődéssel nézünk az előadás elé, amennyiben Kuthy Sándor most egyik legalaposabb ismerője a modern költőknek és költészetnek. Emelni fogja az előadás értékét városunk kiváló művésze: Békés Gyulának a szavaltat-kiséréte. Az előadás menete szerint az egyes költők műveit mindjárt művészi szavaltat alakjában fogjuk élvezhetni. A nagysikerűnek ígérkező irodalmi előadás elé érdeklődéssel tekintünk.

Az ujságíró kamara

Már megint napirenden van az ujságíró kamara ügye. A hivatásos és tisztességes ujságírók védekezni akarnak az álhirlapírók, zugírók és a testületbe betolakodott elemek ellen. Tény, hogy az ujságírói kar tele van zamatos multu, kétes erkölcsű és minden előképzettség nélkül működő álhirlapírókkal, akik az igazi hirlapírók rovására szerepelnek, kedvezményeket élveznek és zsarolnak. Az igazi, hivatásos ujságírói testület ezek ellen akar védekezni, az ujságíró kamara felállításával. Hiába való erőlködés. Hiszen ismert dolog, hogy minden álhirlapírónak van rendőri igazolványa, sőt vasuti szabadjegye is, az igazi hirlapírónak nincs rendőri igazolványa, mert nincs szüksége rá, hiszen őt ismerik mindenütt, ahol az ujságírónak megfordulni kell, vasuti szabadjegye is kevésnek van, mert az álhirlapírók bitorolják azokat helyettük. Az igazi, hivatásos ujságíró ugyanis nem toladó és nem szemtelen és kedvezményeket soha, vagy nagyritkán vesz igénybe, az álhirlapíró azonban éppen e kedvezményekért adja ki magát — ujságírónak. Ezen a bajon nem segítenek az ujságíró kamarák sem, mert az álhirlapírók és a „lapunk barátja“ néven ösmert alakok — alapítanak meg azo-

Molnár Testvérek varrógép, kerékpár, grammofon és lemezek legnagyobb raktárában **Debreczen,** Egyháztér 3., a nagytemplom mellett. Iró angyal védjegyű Eufon tölcser nélküli. Pathé tűnélküli beszélőgépek és lemezek kizárólagos képviselője. Telefon 727. Kedvező fizetési feltételek! Szolid kiszolgálás! Külön technikai osztály és javító műhely! Telefon 727. Villanycsengő berendezését, évi jókarban tartását elvállaljuk.

kat, hiszen ők többségben lennének és ki-dobnák onnan az igazi ujságírókat. Az álhirlapírók számát a munkauzsorás kiadók is szaporítják; ugyanis nyakra-főre alkalmaznak fizetés nélküli alakokat, akiknek részére szereznek a rendőrségtől ujságírói igazolványt, kisvasuti szabadjegyet, színházjegyet, stb. E kedvezmények képezik az álhirlapíró fizetését; a többi megszerzi — zsarolással.

Előadás a rádiumról.

Hogy mennyire a Balkánhoz tartozónak véli a Nyugat „német“-je Magyarországot és hogy mennyire elősegítjük mi magyarok is e véleményét, mutatja drezdai (von Dresden) fizikusnak január 7-én, a városháza nagytermében tartott előadása is. Ez a bárgyú német a rádiumról elmondta azt, amit a „Friss Ujság“ olvasó közönség is tud már. Többet nem mondott, mert nem is tudott és kifütyölés helyett — megtapsolták. A vásáros bódében meg-rakták volna; így azonban az egyik helyi lap tudósítója megtette — tudósna. Így jut a német „nálunk“ fensőbb-séghez és dicsőséghez. Ha bármelyik debreczeni tanárnak 3000 korona értékű rádiuma volna és nyilvános előadást akarna rendezni belépődij mellett, senki sem hallgatná meg, mert nálunk az az elv, hogy minden, német hülye — tudós és minden, okos magyar — hülye. Vagy gazember. Ez utóbbi még az enyhébb meghatározás.

A fogalmazó ur bérelt szakaszsa.

Érdekes dolgok esnek meg néha, jobban mondva gyakran, sőt mindig a máv.-nál. A minap, mikor rengeteg volt az utas a délutáni pesti gyorsnál, Nagykárolyban lezártak egy fiúkat, ellátták „Bérelt szakasz“ bárcával és türesem futtatták Debreczenig. De csak Debreczenig. (Takarékoskodni is kell ám.) Mert ime az arisztokratikusan hangzó bérelt szakaszba, utólérehetetlen non chalansszal beszáll egy igazgatósági fogalmazócska, pokoli kényelemmel elhelyezkedik és césári mosolyal ajkán nézi a móbot, a folyosón, ebben a heringes hordóban összezsufolt, fizető passasirt.

Persze a máv. fogalmazó ur szabadjeggyel utazik s ha már szabadjegye van, miért ne legyen neki külön szakaszsa. Hja persze a protekció, meg egy üzletvezetőségi rendelet rögtön szerez neki a szabadjegy mellé egy bérelt szakaszt, melyet természetesen soha sem bérelt, de még kevésbé fizetett ki: hiszen mire való akkor a szabadjegy?

Ilyen körülmény között érthető, hogy a közönség folytonosan panaszkodik a kocsi hiány miatt. Kocsi volna elég, de ha minden vonatonál lefoglalnak az atyafiságos viszonyban lelendő fogalmazók részére egy-egy szakaszt, a kocsi gyárak folyton gyárthatják a kocsikat, a kormány kérhet újabb és újabb

milliókat új kocsik beszerzésére, hogy a szabadjegyes fogalmazók mennél kényelmesebben utazhassanak.

Majd ezer év múlva

Az ellentétes természetek vonzzák egymást. Így barátkozott össze: a pénzsóvár O. orvos és a bohém természetű T. író, a ki szélhűdés folytán balfelére sánta-béna vala.

T. mindenáron szerette volna tudni, meddig tart a betegsége és lehet-e reménye a teljes meggyógyulásra.

Egy tavaszi délután a nagy erdőn jártak és újból ezt a kérdést vetette föl az író.

O. tőle telhető gyöngédséggel igyekezett a kérdést megvilágítani, hogy T. reményét ne veszítse és imigyen példálózott:

— Látod a füvet nőni?

— Nem!

— Pedig azért az folyton nő. Így van a te bénasággoddal is. Napról-napra javulófélben van s ha így megy, ezer év múlva ép oly ép és egészséges leszel, mint voltál a szélhűdés előtt.

— Helyes! — fogta föl a dolgot kedélyesen az író. — Ezt az ezer évet majd megvárom hát és az orvosi honoráriumot ezért a véleményért majd akkor átadom neked!

Az ügyes csikósbojtár

A minap K.-éknál pompás vacsora volt, a hol a társaságot nagyobbára dr. S. ügyvéd mulattatta kedélyes kis történeteivel s az ő ismert ánzárgolásaival. A kedélyességet azonban egyszerre csak harag törte derékon — az ügyvéd megharagudott R. törvényszéki bíróra.

A testi ügyességről volt szó, dr. S. neki-gurult az ánzárgolásnak és mondott saját tapasztalatából oly különös eseteket, hogy a vendégek némelyikének még a parókája is meredezett a csodálkozástól.

— Ismertem egy csikósbojtárt — szolt lelkesedve önelőadásától dr. S. — a ki a kárkás-ostort oly bámulatos ügyességgel kezelte, hogy mindig oda talált az ostor végével, sugarával, ahová valaki kívánta: például egyszer — s ezt saját szememmel láttam — tíz lépésről előre bemondva eltalált egy legyet a falon!

— Hohó! — szolt közbe R. törvényszéki bírónak, aki már torkig volt az ügyvéd hyperboláival — ezt az embert én is ismertem, de ekkor már nagyban tökéletesítette kézi ügyességét...

— Hogyan? — kérdezték többen kételkedve, akik megvoltak győződve, hogy dr. S. csak elszólta magát.

— Hát én — folytató a bírónak — 75 lépésről kitarítottam neki két ujjom között egy ezüst forintost és ebből úgy kivágott a kari-

kással 98 krajcárt, hogy csak két krajcár maradt a kezemben.

Dr. S. ügyvéd ezért komolyan megharagudott a bíróra.

A drágaságról

Ez most a legaktuálisabb téma. Pannasszal van tele mindenki. És sok-sok szürke ember ajkain, akik kopottan, egyhanguan róják az utrákat, felhangzik az általános panasz: nagy a drágaság, nagy a nyomor. Nem tudunk megélni. Időnként aztán a panaszok hatalmas, feljajduló kiáltássá erősödnek. És úgy tűnik fel nekem, mintha megújulnának az idők. Mintha ismét feltámadna a nagy Fárások pátia-világa. Mintha megint tele volna a lég elnyomottak, a szenvedők jajaival; *milliók egy miatt!*

Igaz, hogy talán valamit változott ez a panasz ez idők folyamán, most nem egy miatt szenvednek milliók, hanem *tízezrek* miatt. És ennek a tízezernek minden tagja egy-egy modern Fárók, aki alatt töménytelen rabszolga-pária huzza a nehéz igát.

Egyszóval nagy a mi modern, csillogó cifra-nyomoruságunk. Haladunk minden tekintetben, a gőz korszakot nemsokára végképen eltemetjük, hogy utat nyissunk a technika villám-fejlődésének. Elkáprázik a szem, elbódul a fej, ha belébámulunk ebbe a szédítő haladás-forgatagba.

De ez a haladás, az iparnak, kereskedelemnek, technikának, tudománynak lázasan szédítő fejlődése szinte elviselhetetlen terheket ró a vállainkra. Mi lesz ennek a vége? A megélhetési viszonyok fokozatos drágulásának a határa szinte a végtelenségbe látszik kitolódni. Mi lesz velük: hangzik panaszsképen a szürke, kopott modern-páriák ezrének ajkairól.

Valamiképen orvosolni kell ezeket a tarthatatlan állapotokat. A pénz értékének folytonos csökkenése, az arany kolosszus folytonos nagyobbodásával még csak fokozódni fog. Tehát az a törekvés, hogy hivatalnokok fizetésüket, a munkások munkabérüket folyton emeltetni próbálják, még egyedül nem vezethet célra; mert annyival emelkedik a fizetés, a munkabér, — a közvetítő kereskedelem annyival emeli a drágaságot.

A közvetítő kereskedelem! Itt kell fején találni a szeget. Ki kell tehát kiküszöbölni lehetőleg a közvetítő kereskedelmet, illetőleg tulkapásait fékezni: ez a drágaság csökkentésének egyetlen módja. A közvetítő kereskedelmet pedig egyedül a szövetkezésekkel lehet kiküszöbölni. Szövetkezeteket mindenütt és mindenben! Ki kell alakulni a

Debrecen legelőkelőbb
mulatóhelye az

Erdélyi Borozó

(Hunyady-u. 22. sz. a vasutmentén.)

==== Egész éjjel meleg konyha. ====
Női kiszolgálás.
Tulajdonos: **Kálmán Lajos.**

szövetkezeti eszmének a maga teljes célszerűségében, jóságában; összes előnyeivel. Mert csakis így lehet a közvetítő kereskedelem tulkapásait megfékezni. Egyesülten, az erők egyesítésével.

A modern kornak kell arra rájönni, hogy az erők ellen csakis a gyengék szövetkezése szolgálhat fegyverül, csak így állhatjuk meg velők szemben a sarat. Összes szociális törekvéseinknek egyesülni kell ebben: összefogni a millióknak a tízezrek ellen.

Ha ezt megteesszük, ha ezen az uton haladunk, akkor annyi akadályt gördithetünk a drágaság terjeszkedő mólójára ellen, hogy végre is győztesen maradjunk a porondon és nem fogjuk gazdagítani telhetetlen gyomrát annyi rengeteg vér- és pénzáldozattal.

Az ut ki van jelölve: haladjunk ezen, a megváltó szövetkezeti-eszme jegyében!

Temetéskor . . .

Vajjon kit visznek itt utolsó útjára,
Hogy oly sokan sirnak, zokognak utána.
Ki lehet ő vajjon, akit úgy szerettek;
Helyette Ők mért nem engemet temetnek.

Tudom koporsómra még kőnycepp sem hullna,
Elhagyott síromra senki sem borulna;
Tudom, nem kísérne annyi nép keserve
S bus szívem legalább nyugodalmat lelne.

Kirchner Béla

Szerkesztői üzenetek

Irodalombarát. Igazsága van; nagyon jól gondolta, hogy csupán tévedésből került a kérdéses vers a „Vasárnap” végére. Tévedésből, a nyomdának technikai hibájából. Mi sajnáljuk legjobban, hogy a dolog így történt. de a Zivuska Andor neve már eleve is kizár minden kétséget és találgatást. Kiváló tollu főmunkatársunk, bájos, poétikus versei méltó helyet találnak a legelőkelőbb fővárosi lapok hasábjain. Felesleges tehát mentegetőznünk e tekintetben; mindenki látja, hogy itt csupán nyomdai tévedésről lehet szó.

Sz. Adél. Zengeményei természetesen nem ütnek meg a mi mértékünket: nem akarjuk azonban teljesen elkedvetleníteni, mivel költeményeinek egy-egy sorából előcsillan, hogy talán tudna írni. Tudna írni, de nem most. Fejlessze izlését a modern nagy költők olvasásával, mert mi a maga kiforratlanul odavetett, verseknek nem nevezhető sorai megett melegen érző szívet sejtünk. Ha majd haladást látunk, szívesen vesszük sorait.

H. S. Csak keresse meg munkáival egész bátran szerkesztőségünket: biztos lehet benne, hogy tárgyilagosan fogjuk azokat megbírálni. Elnézésről beszél? Nem akarunk udvariaszkodni. Számítunk munkásságára!

Gy. József. Várjuk további érdekes működését. Amint látja, a beküldött érdekes lyrai természetű, talán kissé nagyon is szubjektív, de mindenesetre érdekes és egyéni elmélkedését közöltük. Hasonló természetű köztölt formájú munkákat várunk!

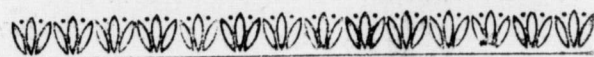
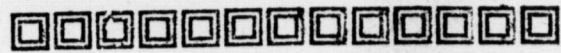
Debreczeni festők új műterme

Ifj. Kovács János és Molnár Miklós városunk két fiatal festőművésze új festészeti műtermet nyitottak Debreczenben, Nap-utca 7 szám alatt. A két ambiciózus festőművész, akik csak nem régen tértek vissza külföldi körutjaikról — itt akarnak megtelepedni városunkban, ha a közönség pártfogása ezt lehetővé teszi. Az új festészeti műterem elvállal portré, zsáner, tájkép és mindenemű festményeket művész kiállításban. Arcképek természet után vagy fénykép után készülnek. Levélbeli megrendelésekre és tudakozódásokra az új műterem azonnal válaszol, tanítványokat művészi festészeti oktatásra elvállalnak és állandó kép kiállítás tartanak, az új festőműterem tulajdonosai: ifj. Kovács János és Molnár Miklós akadémiai arcképfestők és rajzolóművészek.

Új fényképezési műterem

A Gondi féle műterem mely még 1864-ben alapított Demmer ur tulaj-

donába ment át. Nevezetnek szakképzettsége, és a külföldön szerzett nagy gyakorlata arra enged következtetni, hogy ezt a jóhírnevű műtermet csak fejleszteni fogja. Készít: Olaj, Aquarell, gumi nyomatu és pigment képeket életnagyságu képeket nagyítás nélkül eredeti felvétel után. Levelezőlapokat művészies kivitelben.

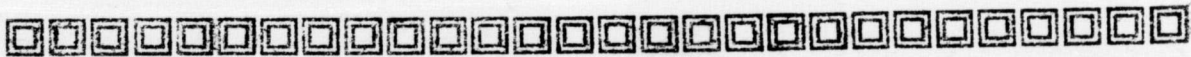
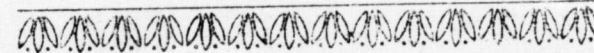

Legszolidabb alapon álló elsőrendű
**óra, ékszer, ezüst és
drágakő raktár**

Sándor Ármin

Debreczen, Piacz-utca 41. szám
(Dréher sörcsarnok mellett.)

**Eddig nem létezett olcsó
árak!**

A Vasárnapban hirdetni 9 vármegyére szóló reklám.

A Vasárnap hirdetési a legolcsóbbak

A Vasárnap hirdetési a legeredményesebbek,

mert, ha a **Vasárnapban** 52-szer feladja hirdetését, egy évig van állandóan 9 vármegye olvasó közönségének kezében, a **Vasárnapban** hirdetni tehát annyi, mintha a Tiszántul összes helyi, heti- és napilapjában hirdetne.

**LINOLEUM
ÁRUHÁZ**

Haász Lipót
Piac-u. 49. Telefon 644.

Ott szeresheti be legolcsóbban
sárczipőjét.

Aki

házát, földjét, szállóját,
üzletét, vendéglőjét, szál-
lodáját, kávéházát, kávé-
mérését, tejsarnokát

eladni

vagy csak bármelyiket

venni

akar forduljon bizalommal

Thurn S. Sándor

20 év óta fennálló s ható-
ságilag engedélyezett adás-
vételt közvetítő irodájához

Budapest,

VIII., Rök Szilárd-u. 14. sz. a.

Legszebbek : A HIRNEVES

Legjobbák ; **ROBRÁK**

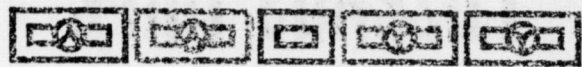
Legtartósabak **BÁLI-CIPŐI.**

Kizárólag kapható

Hermann Jenő

ROBRÁK cipő-raktárában

Piac-utca 42. sz. — Telefon 654.

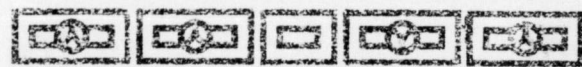
Ruggyanta

Bélyegzők

legolcsóbban beszerezhetők

Liebermann Mór

könyvnyomdájában. Piac-u. 79. (Gáll-ház).

DEMNER

mütermében

(Szent-Anna-u. 5.)

készült

levelezőlapok

rövid idő alatt nagy szen-
zációt keltettek!

Miért?

mert művészi esztétikusak, szépek
és tartósak.

12 darab

csak 3 korona.

Fővárosi Bazár-ban
Debreczen, Simonffy-u. 1.

Tombola tárgyak
legolcsóbban besze-
rezhetők.

Tiszta magyar intézet!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

debreczeni vezérképviselőrsége Hajdu-, Bihar-, Sza-
bolcs-, Szatmár- és Szilágy-vármegyék területére kiter-
jedő hatáskörrel

Debreczen, Kossuth-utca 8. sz. a.
(Kölcsönsegélyző-palota.)

Elfogad biztosításokat tűz- és jégkár ellen, valamint az
ember életére, a legelőnyösebb módokat mellett.

A szövetke-
zet alakult: 1908.

A szövetkezet biztosítéki alapja:

Alapítvány a kormány hozzájárulásával 1,980.100 k — f
Tartalékok — — — — — 1,255.766 k 35 f

Összesen: 3,255.867 k 35 f

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és
1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok
4% díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4% díjvisszatérítést kaptak.

Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2% díjvisszaté-
ritésben részesültek.

Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel
biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.

Fogorvosi Intézet

Budapest, VIII. Német-utca 41-43.

Rendelő orvos :
Dr. WEISZ A. fogorvos.

Technikai főnök :
BALOG LAJOS.

Elvállalnak : arany,
ezüst, platina, és
cement fogtöméseket,

**szájpadlásnélküli
fogsorokat**

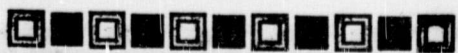
gyes fogakat, fogak
átültetését.

Ambulatorium

fájós fogak, iny-
ákapocs és szájbe-
tegségek kezelésére.

**Eredményes keze-
lésért
teljes szavatosság**

Fazekas Imre

villamos világítás és erőátviteli

vállalata

Placz-utca 77. sz.

■ Telefon-szám 567. ■

Aszmann Ferenc

uri divat üzlete

Piacz-u. 27. Telefon 34.

Nagy választékban kaphatók az
uri férfi divat körébe tartozó
mindennemű cikkek, valamint
utazási kellékek.

Világhírű Habig kalapok raktára.

Tisztviselők 6% engedményben
részesülnek.

Ifj. Kovács János

és

Molnár Miklós

festőművészek műterme

Debreczen, Nap-u. 7. sz. alatt.

Akadémiai arcképfestők és rajzolóművészek.

:: Tanítványokat vállalnak. ::

= Állandó képművészet. =

Megrendelések fénykép és természet után

Levélbeni tudakozódásra azonnali válasz.

Szép munkáért, :-:
versenyképességért
számos legnagyobb
:-: kitüntetés! :-:

Menyasszonyi : ékszerek : ezüstneműek

legnagyobb
választékban

bámulatos olcsó árakon

Löfkovits Arthur és Társa

Magyarország legnagyobb
órák és ékszerész üzletében.

**Fennáll:
30 év óta!**

Legjobb és legkedvezőbb
Czifjok **Sándor** műhelyében
TELEFON 501
Sándor-Debreczen,
Piac-u. 49. partonál szemben.

Lap-elárusítók felvételnek a kiadóhivatalban.

Rönynyomdai munkákra

kérjen árajánlatot a

Liebermann-Nyomdából!

Telefon: 989. szám.

Debreczen, Piac-utca 79. sz.

Hirdetéseket jutányos áron vállal a kiadóhivatal

Kossuth-utca 8. szám alatt.

Budapesti férfiszabó üzlet
Debreczen, Sas-utca 4. sz.

Angol férfi öltöny

felöltő v. télikabátot rendelhet
izléses kivitelben
:: mérték után ::

40-50 koronaért.

A rendelő közönség szives pártfogását kéri

FETTMANN SÁNDOR.

Haas Fülöp és Fiai

cs. és kir. udvari szállítók

cs. és kir. szabadalmazott

**szőnyeg- és butorszövet
gyárosok**

Debreczen, Piac-utca 59., Steinfeld-palota.

Telefon 500. szám.

Gyárak: Sopron, Ebergassing Hírnéző.

2 fő és 17 fióküzlet.

Szendrő Sándor

zongora és hangszerkészítő

Debreczen, Batthyányi-u. 22. szám

Zongora, gramofon, mindennemű vonós és fúvóhangszerek, czimbalmok, hangszer alkatrészek és hangszer felszerelési czikkek áruháza és ipartelepe.

Zongora és pianó kölcsönző (bérbeadó) intézet

Hegedűk és hegedű-felszerelések, római húrok, valamint

gramofonok és gramofon-lemezok nagy raktára.

Zongora és hangszer műhely.

Zongora és czimbalom hangolás.

Telefon szám 629. Alapított 1876-ban.

Legszebb órák és ékszerek legolcsóbban jótállással

Gasparik Ádám

műorás, ékszerész és látszerésznél,

Hunyadi-u. 12.

∴ Órajavítások jótállással ∴

Művészi kivitelű fényképek,
fényképnagyítások és festmények

Burg Izsó

fényképészeti műtermében

Kossuth-utca 24. szám alatt

készülnek.

Teljes menyasszonyi kelengyék,
angol kárpitozott butorok
legsolidabb kivitelben
a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig
nagy választékban

Killer Ede

butorgyáros

cs. és kir. udvari szállítónál

Debreczen, Piacz-u. 68. sz. alatti butorcarnokában
jutányos árban kaphatók.

Darvas Miksa

fűszer, csemege és gyarmatáru
kereskedése

Teleki- és Deák Ferencz-u. sarok.

Ajánlja dúsán felszerelt fűszer
áru üzletét az őszi szezon leg-
frisseb árucikkeit.

Zongorák,
Pianinók
és Czimbalmok

csakis legjobb minőségben, legolcsóbb
árakban, kedvező fizetési feltételek
mellett beszerezhető

Schmidt S.

zongora és hangszer üzletébe

Debreczen, Piacz-utca 73. szám alatt.

Garai Tivadar

első debreczeni művésnöki
és heraldikai műterme

Debreczen, Halköz 4. szám.

Czimerek festése művészies kivi-
telben.

Magy. kir. dohánytőzsde.

Váltók és okmánybélyegek,
postai értékjegyek, fővárosi
és helyi lapok, folyóiratok
és heti lapok, diszműárak és
dohányzási cikkek nagy-
raktára

Turai Frigyesné

Piacz-utca 53. sz. Hungária mellett.

Helyszűke miatt

ajánl menyasszonyi, báli és név-
nap csokrok, mell- és fejdíszek,
virágkosarak, jardiniere, ünnepi
és gyászkoszorúk, cserepes virá-
gok, szobai disznövények, alacsony
és magas törzsű cserepes rózsák
jutányos áron

Janatka Alajos

élővirág üzlete

Debreczen, Piacz-utca 59. sz.

Legjobb és legolcsóbb pon-
tos órák 2 évi jótállással

Gasparik

: órás és ékszer :
üzletében kaphatók

Debreczen, Hatvan-utca 2. sz.

Órajavítások a legjobban ké-
szülnek. Inga órák részlet-
fizetésre is kaphatók.

Groszmann és Mandel banküzlete

Debreczen, Hunyadi-utca 21.

Alapított: 1895-ben.

Ajánl olcsó kamatu
törlesztéses kölcsön-
öket földbirtokokra
és házakra a leg-
előnyösebb feltéte-
lek mellett. Drágább
kamatu kölcsönöket
olcsóbbra cserél.

Telefon: 76. szám.

Tisztelettel:

Groszmann és Mandel.